

Medbenyttelse af Originalens Udtryk, men iøvrigt med mange Forfortæller og Udeladelser gjengav Hovedindholdet af vedkommende Aktstykker. Neckelmann anfører saaledes (Pag. 27 og 28) under Citationstegn Slutningen af det aabne Mandat af 8de Marts 1664 og tilhørende tgl. Ordre til Randers Magistrat af 31te s. M. Neckelmann, der har troet at have selve Teksten, har imidlertid kun Lagekommissionens Referater, der ikke engang ere Extrakt-Aktrifter, af disse Aktstykkers Indhold, medens deres Text nu foreligger i Bilag 10 og viser sig at være langt udførligere samt af en fra hine Referater meget forskjellig Ordlyd.

Det Samme maa derfor formodes at gjælde om Lagekommissionens Referat af, hvad der har staaet i Pantekommissionsforretningen af 1685; men det kan i hvert Fald ikke betvivles, at Pantekommissionen i den Strid, der for samme har været reist om Forholdet mellem Clausholms og det ovenfor liggende Frisenvolds Fisserirettigheder, har erkjendt, at der tilkom Eieren af Frisenvold, Grev Neventlow, en Ret til ikke alene at fiske ud for sin Grund, men ogsaa til, uden at Hans Frits som Eier af Clausholm kunde forbyde ham det, frit at fiske i hele Farvandet lige ud til Udbyhøi. Til denne Antagelse har Pantekommissionen ogsaa været fuldstændig besejret, idet det, saaledes som tidligere ovenfor udførlig paavist, forholdt sig fuldkommen rigtigt, at Kongen og Randers Borgere havde en Ret til frit at fiske opad Aaen efter Behov og nedad Aaen og Fjorden lige ud til Udbyhøi, en Ret, som forlængst var bleven anerkjendt ligeoverfor de til Farvandet grændsende Lodsseieres Bestræbelser for at hævde sig Eneret til Fisseriet indtil Midten af Farvandet, hver ud for sin Grund. Lodsseierne maatte saaledes paa de Arealer, hvor der efter almindelige Regler kunde være Tale om, at de ellers vilde have havt Eneretten til Fisseriet, finde sig i, at Kongen og Randers Borgere ogsaa fiske frit i disse Farvande, hvilken Ret Kongen for sit Vedkommende ved Salgene af Frisenvold havde ladet følge med denne Eiendom.

I Overrettsdommen af 5te Juni 1882, stadfæstet ved Højesteretsdom af 29de Januar 1883 (Bilag 4 og 5), paaberaabes en af Regeringens Fiskerikonjulent under Sagen afgiven Erklæring. Da denne Erklæring (Bilag 14), der er af 20de Februar 1881, ikke forraader noget Studium af den for Randers Fjord særegne ældre Lovgivning, skal jeg ikke omtale den nærmere, undtagen forsaavidt det i samme yttres, at Eieren af Frisenvold Lagegaard mulig kan have kjøbt samme dyrt nok, at den af Eieren paastaede Eneret er en nødvendig Betingelse for den nævnte Lagegaards Eksistens, hvis dens Virksomhed skal være lønnende, og at Mangel af sliG Eneret vilde reducere Lagegaardens Værdi til Intet. Hermed kan sammenlignes, hvad Fiskerikonjulenten tidligere har yttret om samme Lagegaard nemlig i en Beretning om Fiskeriforholdene i Randers Fjord, der findes trykt som Bilag til Fiskerikommissionens trykte Protokoll af 1874. Det hedder i bemeldte Beretning, at det er langtfra, at den af Lagegaardseieren paastaede Eneret bliver respekteret, hvorhos tilføies, at Lagegaardens Fiskeri „bestjæstiger stadig 8 Mand og kan anslaaes til en aarlig Indtægt af 4,000 Rdl., selve Fiskeriets Kapitalværdi derefter til 80,000 Rdl.“ Naar Fiskerikonjulenten i 1874 anslaaer den aarlige Indtægt af Lagegaarden, uden at Eneretten respekteres, til 4,000 Rdl. = 8,000 Kr., hvilket er henved $6\frac{3}{4}$ pCt. Rente af den Sum 119,200 Kr., for hvilken Eieren ifølge sit Skøde (Bilag 1) har kjøbt den, turde det synes mindre let forstaaeligt, hvorledes Fiskerikonjulenten i 1881 til Brug i en Rets sag kan erklære, at den omspurgte Eneret er en „nødvendig Betingelse for den nævnte Lagegaards Eksistens, hvis dens Virksomhed skal være lønnende“, samt at „Mangel af sliG Eneret vilde reducere Lagegaardens Værdi til Intet“.

Efter hvad der er mig meddelt, er Fangsten af Lax nu kun af temmelig underordnet Betydning ogsaa i selve Lagegaarden, hvor Fangsten overveiende bestaar af Ørreder og tildels Helt, medens det øvrige Fiskeri i Fjorden bestaar af Ørreder, Helt, Gjedder, Aborrer, Skaller, Aal, enkelte Suder og Brasen m. fl., samt Vaarfild i den nedre Del af Fjorden.